

Nilde Iotti (1920–1999)

Az általános választójog és az Olasz Köztársaság létrejöttének letéteményese

Leonilde „Nilde” Iotti az ellenállási mozgalom oldalán vett részt a második világháborúban, melynek végetértével az olasz politikai élet egyik legmeghatározóbb női szereplője lett. Nilde Iottit sokan az Olasz Köztársaság egyik alapítójának tekintik, mások az olasz képviselőház eddigi legjobb elnökeként emlékeznek rá. A politikus 1946-ban tagja volt annak a bizottságnak is, mely előkészítette az ország új alkotmányát. Nilde Iotti 1948-ban lett az olasz képviselőház tagja, majd 1979 és 1992 között a testület elnöki tisztségét töltötte be – az alsóház történelmében a leghosszabb ideig.

Elkötelezett európaiként 1969 és 1979 között európai parlamenti képviselőként tevékenykedett, majd 1997-ben őt választották meg az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése elnökhelyettesének.

Iotti a kommunista beállítottságú észak-olaszországi Reggio Emilia városában született 1920. április 10-én. Kiváló tanulmányi eredményeinek köszönhetően a Milánói Katolikus Egyetem ösztöndíjasaként hallgatott irodalmat és filozófiát, ennek ellenére élete végéig következetes ateista maradt.

A második világháborúban az ellenállási mozgalmat erősítette, jelentős szerepet töltött be az Olasz Kommunista Pártban (PCI). A háború után aktívan vett részt az Olasz Nők Uniója elnevezésű, leginkább a PCI irányítása alatt álló szervezet kialakításában. Azzal, hogy az általános választójogot 1945-ben kiterjesztették a nőkre, Iotti jelentős támogatást tudhatott magáénak a női választók köréből. 1946-ban bejutott az Alkotmányozó Gyűlésbe, az új köztársasági alkotmány kidolgozásával megbízott testületbe. Iotti feladata az alkotmány családpolitikai részének megtervezése volt.

1948-ban az olasz képviselőház – a kétkamarás olasz parlament alsóháza – tagjává választották. 1979-ben kinevezték a képviselőház elnökének, ezt a pozíciót egészen 1992-ig töltötte

be. Ő volt az első nő és egyúttal az első kommunista politikus Olaszország történelmében, aki magas hivatali tisztséget töltött be. Munkáját magabiztosan és részrehajlás nélkül végezte, így nem véletlen, hogy sokan Olaszország eddigi legjobb házelnökeként hivatkoznak rá.

Miután Palmiro Togliatti, a kommunista párt vezetője 1964-ben elhunyt, Nilde Iotti lendületesen hozzászólott a párt újrapozicionálásához. A párt Európa-barát vonalát képviselte, és pályafutása során végig kiállt amellett, hogy az európai integráció a társadalmi fejlődés motorja. „Szükségünk van az európai Unióra [...], hogy meglapozza a gyökeres civil, társadalmi és politikai átalakulást, és kiszélesítse az újjászületés és a növekedés határait. A szuverenitásukban korlátozott nemzetállamok szűk keretei mindezt ma már nem teszik lehetővé.” (Nilde, Parole e Scritti, 1955–1998, Comitato per la costituzione della Fondazione Nilde Iotti).

Iotti ez alatt az időszak alatt sem feledkezett meg arról, hogy határozottan kiálljon a nők jogai mellett. Síkra szállt a választ és

az abortuszt legalizáló törvények elfogadása mellett, és erőfeszítései sikeresnek bizonyultak ezen a két – a nőjogi mozgalom tagjai számára igen fontos – területen. Ugyanakkor közvetítő szerepet is játszott: fiatalabb párttársait arra ösztönözte, hogy ne hagyják figyelmen kívül a katolikus nők véleményét ezekben a kérdésekben.

Az általános választójogért folytatott küzdelem élharcosa

A méltányos és egyenlő Európa eszméje mellett kitartó, elkötelezett politikusként Nilde Iotti eltökélten küzdött azért, hogy az általános választójogot európai szinten is kivívja. 1969-ben az olasz delegáció tagjaként bekerült az Európai Parlamentbe. Ez volt az első év, amikor a delegációban kommunista képviselők is helyet kaptak. Iotti egészen 1979-ig megtartotta képviselői mandátumát. Európai parlamenti képviselőként lándzsát tört amellett, hogy testületet közvetlenül az európai polgárok válasszák meg. Meggyőződése volt, hogy a közvetlen szavazás véglegesen legitimálni fogja az Európai Parlament megbízatását a polgárok szemében.

Európa egységének szorosabbra fűzéséről alkotott jövőképe geopolitikai vonatkozású megfontolásokra is kiterjedt. Véleménye szerint Európa lakosságának feladata, hogy kedvező irányba fordítsa a világ északi és déli része közötti kapcsolatot, békét teremtsen, hozzájáruljon a közel-keleti kérdés megoldásához, és általában véve pozitívan befolyásolja a nemzetközi rendszer szabályozását.

Iottinak és munkatársainak az erőfeszítéseit siker koronázta, és 1979-ben sor kerülhetett az első közvetlen európai választásokra. Tízéves európai képviselői megbízatása során Nilde Iotti a Parlament Külügyi Bizottságának is tagja volt. Európai pályafutásának lezárultával nem ért véget Iotti európai kötődése. 1997-ben megválasztották a ma 47 tagállamot számláló emberi jogi szervezet, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése alelnökének.

53 év politikai pályafutást követően Nilde Iotti 1999 novemberében lemondott az olasz parlamenti képviselői tisztségéről. Két héttel később, december 4-én Rómában hunyt el, 79 évesen.